

דול יהיה בגילוי ויצירה של חומרים ה- משתפים בתהליכים הכימיים של המוח הנורמלי. אם כיום כבר מתימרים שאפשר להשפיע על הוכרזן — ואף להעביר את הזכר מחיה אחת לרעותה על ידי הזרקה תמציות מוח — אין מניעה שיבודדו מ- המוח הכריא החומרים האחרים ואף יסונ- תוו במבנתה. חומרים אלה ינוצלו להבראת חולי-נפש, להבראת מחלות המכונות פסי- כוסמטיות, ואולי הפיכת פסימיסטים ל- אופטימיסטים, ופוליטיקאים הדיוטות לבק- יאים.

השתלות ותחליפים אלקטרוניים
ניים: המאמץ לשיפור הישגי השתלת אב- רים "חיים" בגוף האדם הוא כיום במלוא תנופתו. בעוד שהטכניקה לא תהווה קושי מכריע, לא ייגמר עד אז הוויכוח סביב ה- בעייה המוסרית.

"בעייה מוסרית זו לא תפריע לפיתוח השתלת אברים מחיות לאדם, אלא אצל אנהיידיות בלבד. אולם טרם ברור מה תהיה גבולותם של המועמדים להשתלה לחיות עם שתיל מחיה, כגון לב פועם של קוף, אם לא לדבר על לב של חמור או חזיר."

משום כך יש לחזות שהמדענים ישקיעו מאמץ עליון לפיתוח תחליפים "מתים": מכשירים אשר בכוחם למלא תפקידים של האברים החולים. כגון משאבות מלאכותיות בעלות מנגנוני-יחסות להחלפת לבבות, מכשיר רים מכילי-קרום סינתטיים להחלפת כליות, וכו'. השימוש במכשירים מחליפים יעלה על השימוש בשתילים חיים.

כירורגיה: תהיה מהפכה בכירור- גיה. בעקבות פיתוח שיטות כירורגיות "סגורות", תוך ניצול מכשירים אשר יאפשרו ניתוחים כאברים פנימיים ללא גישה ישירה של המנתח, כמקובל היום. יפותחו מכשירים, אשר לאחר הכנסתם דרך פתחי- הגוף הטבעיים או פתחים עשויים קטנים, יבצעו ניתוחים "מבפנים", תוך ויסות מ- מרחק ועיקוב על-ידי שידור טלוויזיה. דוג- מה: ניתוח קיבה יבוצע על-ידי מכשיר מני- תח נבלע, מוסת על-ידי מחשב מתוכנת, מוון אינפורמציה משה הניתוח הפנימי.

מיינדות: רוב הנשים ילדו בבתי- הן או במרכזי-לידה שכונתיים. בעזרת מתק- נים אלקטרוניים המאפשרים עיקוב אחרי העובר ותחליכי הלידה, תוך הפעלת קשר עם מחשב מרכזי או מחשב מקומי קטן. רופא יופיע רק אם ינתן אות-אזהרה אלקטרוני.

הרב שמואל אבידור

דת חדשה בישראל!

ב'ן אם נרצה ובין אם לא נרצה, עוגנת שאלתנו בשאלת-היסוד — ול- לא מליצה, בשאלת-החיים — של המדינה הזאת: האם יהיה שלום? אני מעדיף לב- נות על ההנחה שב-1990 כבר ישכון השלום. לוא זכינו — ואני אומר זאת כאדם דתי וכאדם מאמין — יכול היה הגורם הדתי לשמש ראש-גשר לשלום. המיפגש הסביר ב- יותר בינינו והערכים ליד שולחן אחד יכול היה להיות מיפגש בין ראשי הדת היהודית והמוסלמית. אבל אפשרות כזאת כבר איננה אמילו בגדר של חלום. כי לא מצב מנהיגי הדת פה, ולא מעמד מנהיגי הדת בעולם ה- ערבי הוא כזה, שיאפשר להם למלא תפקיד של מנהיגים בכוח המוסר והאמונה.

השלום המדיני, בינינו לבין ארצות ערב, יבוא בלי התערבות הדת. אבל תהיה לו השפעה עקיפה הן על התפתחות החיים ה- דתיים בתוך המדינה, הן על יחסי-הגומלין בין ישראל והתפוצה היהודית.

אין זה טרד שהרבה שאלות וויכוחים ב- ענייני דת ואמונה נידחים מסני "שיש לנו בעיות יותר חשובות", הרצון "לשמור על

אחדות האומה" וכדומה. אבל אם ייכון ה- שלום, הרי נתפנה לעסוק בבעיות פנים. ואז תועמד השאלה על סדר-יומנו הציבורי וה- אישי.

השיקולים יהיו מושפעים מרוח המיזרח שתנשוב ברחובותינו ובבתינו. רבים מאותם צעירים, המתרפקים כיום מתוך רגישות נוסטאלגית על העיירה ועל איש חסיד היה ועל כנר על הגג, בניהם — בני העשרים של 1990 — בוודאי עשויים למצוא עניין רב בארכיאולוגיה של הליופוליס, בתרבות של בעלבק ובמוסיקה של בירות.

כל עוד סגורים בפנינו קסמי המיזרח וכל עוד אנו עם במצור, מאין יכולת ללכת קדי- מה, הרי בהכרח אנחנו מפנים מבטינו אחר- רה. מתוך התרפקות על עבר השלאומיות היהודית החילונית רצתה לברוח ממנה. או- תה עיירה שראשוני הסופרים הלאומיים, כמו מגדלה וביאליק, הטילו בה דופי, עש- אוה ללעג ולקלס — מדוע נהפכה חביבה על הדור של 1969? האם לא מפני שהוא נתון בתוך מיסגרת צרה ומחניקה, בתוך אוירה של מועקה ועצב תת-הכרתי?

כל זה, כלום יהיה לו ערך כאשר המרחב השמי יהיה תפוח לרווחה?

שלא יכינו אותי לא-נכון. אינני אומר את הדברים מתוך תקווה או בשורה. יש כאן יותר דאגה, חרדה. כי אני יודע שההתרפ- קות הנוכחית על כמה וכמה סימלי-עבר אינה תופעה גורמלית.

הוא הדין לגבי היחסים שבין ישראל וה- תפוצות. אני מרשה לעצמי להרהר בקול. כאשר לא נהיה זקוקים לנדבות של יהודי התפוצות, ולא נצטרך להם שיפגינו למעננו בפתחי הארץ, או יתאספו בבתי-הכנסת כדי להתפלל עלינו שלא ישימדונו — בקיצור, שלא ניתן להם הזדמנות כמו שנתנו להם בששת הימים — מה יק שור אותם אלינו? נצא מתחום "הרהמנות" שלהם, ועלול להיווצר מצב שהם ילכו בדרכם לקראת הת- בוללות גוברת והולכת בתוך החברה העש- רה שבה הם חיים; בעוד שהישראלים ית- קדבו לגויים שהם יושבים בתוכם.

אין ספק שתתגבשה קבוצת שמרנית, בישראל ובתפוצות, אבל אלה תהיינה קטנות מבחינה כמותית, שישמרו על איכותן היהודית המסורתית. בני-ברק ומהאש-ערים יוסיפו להתקיים בכל תנאי. כמו שיוסיפו להתקיים ויליאמסבורג שבניו-יורק וסטאמי- פורד-היל שבלונדון. אבל ייעלם כל אותו מחנה-ביניים, המסב כיום על שני השולח- נות, השולחן היהודי והכללי.

אני כשלעצמי פועל כמידת יכולתי, ושואף לראות יצירה חדשה של דת ישראלית מודר- נית. לא רפורמה, שגם היא כבר מיושנת ו- אדוקה במינהגים שגובשו אם לצרכי החברה הגרמנית ואם למען הנוסח האמריקאי. יש בהחלט מקום להתחיל לפעול כבר מעכשיו, שבעוד 21 שנה נוכל לתת לבני העשרים של אותו הדור את יסודותיה של היהדות ה- עתידית, כשהיא עטופה ומותאמת לאקלים ולהוויה של הזמן ושל המקום. יש ביהדות שורשים מוסריים אוניברסאליים, שיעמדו ב- כל תנאי. אבל הם מכוסים באבק הזמן, והצטברו עליהם שכבות זרות ומאובנות.

הדרך אל המטרה הזאת עוברת את בית- הכנסת. לא כפי שהוא נראה היום, אלא כפי שהוא צריך להיות: מקום של השראה, של שירה, של התבטאות ושל התפעמות. ואם נצליח לגבש כאן את אותה נוסחה של דת יהודית עתידית בלבוש ישראלי מודרני חדש נוסח 1990, אולי יאחזו בחוט זה גם בני אותו דור בתפוצות.

הפרשן שלמה נקדימון נשיא-כמו באמריקה!

ביאורף אבי גופר, מי שהיה ה- רמטכ"ל שניצח את צבאות ערב בסיבוב

חזה חשוף: האופנה של 1990?

בחירות לשני בתי-המחוקקים של ישראל, הכנסת והסנהדרין — זה בית הלורדים ל- ותיקי האומה ולקניה. אבל מספרם של ה- זקנים בכנסת לא היה קטן מזה שבסנהדרין. בכנסת עצמה היו מיוצגות רק ארבע מפ- לגות: מפלגת "מרכז העבודה", שהשלטון לא נשמש מידיה מאז קום המדינה, שלה 45 צירים בכנסת; מפלגת הימין המאוחדת, שלה 35 צירים; המפלגה הדתית המאוחדת, שלה 26 צירים והמפלגה של ערביי ישראל, שלה 14 נציגים בכנסת — המספר המקסי- מלי של נציגים ערביים שניתן לבחור בהם לפי חוק הבחירות — וזאת על מנת לשמור על צבינה היהודי של המדינה, לפחות ב- כנסת.

למפלגת השלטון אין כמוהו עדיין רוב בכנסת, אבל זה לא מפריע לה לשלוט. ה- נשיא חייב לכלול, לפי החוק, אחדים מנציגי האופוזיציה, בתוך ממשלתו. בשם "הליכוד הלאומי" שלא נפסק מאז מלחמת 1967, וזכה הממשלה תמיד לרוב מוחלט בכל ה- הצבעות בכנסת.

יש רק שינוי גדול אחד לעומת מה שהיה בחיים הפוליטיים של ישראל לפני 21 שנים: מספרם הרב של הנשים הפעילות במפלגות ובבתי-המחוקקים.

אבל השליט האמיתי של המדינה נשאר ה- מנגנון המפלגתי של המפלגה השלטת. זהו מיכאניזם בלתי מנוצח. לא חשוב מי מנהל אותו, הוא מנצח תמיד. אבי גופר רצה להגיע לשלטון. הוא החליט לעשות זאת בדרך השטוטה: הוא הסכים לקבל על עצמו את תפקיד המזכיר של מנ- גנון המפלגה.

הרביעי והחמישי, שיחרר את הבשן ואת הגלעד, ופתח את תעלת-סואץ לתנועת ספי- נות בינלאומית, עומד לפרוש מן הצבא ול- היכנס לחיים הפוליטיים.

הוא לא היה איש צבא מיקצועי בלבד, אלא גם בעל תודעה פוליטית מפותחת. הוא סיים את לימודיו בפקולטה למדעי-המדינה ובתוקף תפקידו כרמטכ"ל הורשה להשתתף בכל ישיבות הממשלה, אף אלה שלא עסקו ב- נושאים צבאיים.

גיבור המלחמות האחרונות ששמו נערץ בפי כל, התכונן עתה לקרב האזרחי שלו — הקרב להבסת "דור הדינוזאורים", זקנים שדבקו בשלטון מזה 15 שנים ומסרבים ל- מסור לצעירים מהם.

דינוזאורים אלה לא היו אלא משה דיין, יגאל אלון, מנחם בגין, ליובה אליאב וחב- ריהם, שרובם עברו כבר את גיל ה-70. אבי גופר היה שייך למפלגתם של אלה, מפלגת "מרכז העבודה הלאומי", שנוסדה על-ידי איחוד בין העבודה לגח"ל. אבל הוא רצה להנהיג את האופוזיציה הפנימית במפלגה כדי להזרים דם חדש לשלטון. הבעייה היתה שוב: מלחמה על רשימת המועמדים בבחירות. כי שיטת הבחירות השנתית בישראל, במקום השיטה היחסית שהיתה נהוגה עד סוף שנות ה-70 והשיטה האזורית שהוכנסה בשנות ה-70, הונהגה בשנות ה-80 שיטת הבחירות נוסח אמרי- קה: בחירה ישירה של נשיא המדינה, בעל סמכויות בלתי מוגבלות, המרכיב את הממ- שלה ומפקד על הכוחות המזוינים. רק אחרי שהונהגה שיטת בחירות זו, הגיע משה דיין לשלטון. יחד עם הבחירות לנשיאות נערכו כמוהן

